

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейския фонд за регионално
развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2014 – 2020 г.“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ВИДОВЕТЕ СУХОЗЕМНИ
КОСТЕНУРКИ ШИПОПАШАТА КОСТЕНУРКА (*TESTUDO HERMANNI*
GMELIN, 1789) И ШИПОБЕДРЕНА КОСТЕНУРКА (*TESTUDO GRAECA*
LINNAEUS, 1758) В БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2023 - 2032 ГОД.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9

**КРАТЪК АНАЛИЗ НА ДАННИТЕ ОТ ДОКЛАДИТЕ ПО
ЧЛ. 17 ОТ ДИРЕКТИВА 92/43/ЕИО, ИЗГОТВЕНИ ЗА
ПЕРИОДА 2007-2018 Г.**

-----& www.eufunds.bg &-----

Проект № BG16M1OP002-3.020-0003-C01 „Разработване на план за действие за видовете шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейския фонд за регионално
развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2014 – 2020 г.“

Член 17 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (наричана в текста за краткост Директива 92/43/ЕИО) изисква от страните-членки да извършват мониторинг върху природозащитното състояние (ПС) на видовете, представляващи интерес за общността (включените в Приложение II, IV, V), каквито са и двата вида сухоземни костенурки шипобедрена (*Testudo graeca*) и шипоопашата. Мониторингът следва да регистрира измененията на ПС на видовете, както в мрежата Натура 2000, така и извън нея.

До момента данните за видовете, предмет на опазване в България, са набирани целенасочено в рамките на няколко големи проекта за целите на докладването по чл. 17 на Директива 92/43/ЕИО, реализирани в периода до началото на 2013 година:

- проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I“;
- проект „Теренни проучвания на разпространение на видове/оценка на състоянието на видове и хабитати на територията на цялата страна - I фаза“;
- проект „Анализи и проучвания на видове и природни местообитания, предмет на докладване по чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците“.

Данните от двете докладвания, извършени от страната до 2021 г. (съответно от 2013 и 2019 г.) са публично достъпни на интернет адрес: <https://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/art17/envur088a/>.

При прегледа на данните от доклада за България по чл. 17 от Директива 92/43/ЕИО, за *Testudo hermanni* през 2013 г. е докладвано благоприятно природозащитно състояние в Алпийски и Черноморски биогеографски региони, а в Континенталния – неблагоприятно-незадоволително. През 2019 г. данните от доклада показват неблагоприятно-незадоволително състояние в Алпийски и Континенталния биогеографски регион по критерий „Популация“, с „неизвестен“ природозащитен статус.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейския фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2014 – 2020 г.“

За *Testudo graeca* данните от 2013 г. показват благоприятно състояние на вида в Алпийски и Черноморски биогеографски региони, а в Континенталния – неблагоприятно-незадоволително. През 2019 г. докладът показва, че в Алпийски биогеографски регион състоянието на вида е преминало в неблагоприятно-незадоволително, а в останалите два региона - в неблагоприятно/лошо. По критерии „Популация“ в Алпийския и Континентален биогеографски регион природозащитния статус е класифициран като „неизвестен“.

В „Специален доклад 11а“ от 20.08.2020 г., в изпълнение на поръчка „Избор на изпълнители за извършване на анализи и проучвания на видовете и природните местообитания в България, предмет на докладване съгласно чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците“ по Обособена позиция № 1 „Анализи и проучвания на видовете и типовете местообитания в България, предмет на докладване съгласно чл. 17 от Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО)“ с Възложител: ИАОС и Изпълнител: ДЗЗД „ЕНВИМОН“ е представен анализ на наличните данни по второто за страната докладване. В документа се отчита изпълнението на поддейност 11а. „Обработване, обобщаване и анализ на резултатите от наличните данни.“. Следваща е дейност 11б „Обработване, обобщаване и анализ на резултатите от теренните проучвания“.

Съгласно Специален доклад 11а, резултатите от популационния анализ, както и установените тенденции по целеви обект и биографски регион за *Testudo hermanni* и *Testudo graeca* са представени в **Таблица 9-1**. Следващата таблица (9-2) онагледява резултатите от Анализа на разпространение, както и установените тенденции по целевите обекти и биографски регион.

Таблица 9-1 Резултати от популационния анализ, както и установените тенденции по целеви обект и биографски регион

Код и име на вида	Биогеографски регион	Популация в бр. клетки от ETRS грид 1x1 km	Тенденция на популацията	Обосновка към популационната тенденция
1217 <i>Testudo hermanni</i>	ALP	53	Неизвестна (Unk)	Липсват данни за определяне на краткосрочната тенденция за <i>Testudo hermanni</i> в алпийския биогеографски регион.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейския фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2014 – 2020 г.“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

	BLS	118	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo hermanni</i> в черноморския биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
	CON	747	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo hermanni</i> в континенталния биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
1219 <i>Testudo graeca</i>	ALP	10	Неизвестна (Unk)	Липсват данни за определяне на краткосрочната тенденция за <i>Testudo graeca</i> в алпийския биогеографски регион.
	BLS	114	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo graeca</i> в черноморския биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
	CON	497	Намаляваща (D)	Видът е с намаляваща популация, но липсват достатъчно данни за определяне на тенденцията коректно. Извършеният анализ показва намаляване на популацията на <i>Testudo graeca</i> в континенталния биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.

Таблица 9-2 Резултати от Анализа на разпространение, както и установените тенденции по целеви обект и биогеографски регион

Код и име на вида	Биогеографски регион	Граници на разпространение в km ²	Тенденция на разпространението	Обосновка към тенденцията
1217 <i>Testudo hermanni</i>	ALP	23600	Намаляваща (D)	Извършеният анализ показва намаляване на площите заети от <i>Testudo hermanni</i> в алпийския биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
	BLS	8300	Стабилна (S)	Липсват данни за разпространението на вида в Североизточна България. Краткосрочната тенденция е определена като стабилна, тъй като чрез извършения ГИС анализ не са регистрирани нито загуби нито увеличаване в площите в рамките на настоящия отчетен

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейския фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2014 – 2020 г.“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

				период спрямо предходния, засягащи границите на разпространение на <i>Testudo hermanni</i> в черноморския биогеографски регион.
	CON	90500	Стабилна (S)	Липсват данни за разпространението на вида в Североизточна България и във високите части на Западна България. Краткосрочната тенденция е определена като стабилна, тъй като чрез извършения ГИС анализ не са регистрирани нито загуби нито увеличаване в площите в рамките на настоящия отчетен период спрямо предходния, засягащи границите на разпространение на <i>Testudo hermanni</i> в континенталния биогеографски регион.
1219. <i>Testudo graeca</i>	ALP	22300	Стабилна (S)	Няма реална промяна на ареала на вида в региона. Краткосрочната тенденция е определена като стабилна, тъй като чрез извършения ГИС анализ не са регистрирани нито загуби нито увеличаване в площите в рамките на настоящия отчетен период спрямо предходния, засягащи границите на разпространение на <i>Testudo graeca</i> в алпийския биогеографски регион.
	BLS	10500	Намаляваща (D)	Извършеният анализ показва намаляване на площите заети от <i>Testudo graeca</i> в черноморския биогеографски регион с над 3%, но не повече от 1% годишно през настоящия отчетен период спрямо предходния.
	CON	85900	Стабилна (S)	Краткосрочната тенденция е определена като стабилна, тъй като чрез извършения ГИС анализ не са регистрирани нито загуби нито увеличаване в площите в рамките на настоящия отчетен период спрямо предходния, засягащи границите на разпространение на <i>Testudo graeca</i> в континенталния биогеографски регион.

В Специален доклад 11а се посочва, че площта и качеството на заетото местообитание във връзка с дългосрочното оцеляване на видовете в конкретния биогеографски регион е, както е представено с *Таблица 9-3*.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейския фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2014 – 2020 г.“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Таблица 9-3. Резултат от експертната оценка на местообитанието на видовете шипоопашата (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*T. graeca*).

Код и наименование на вида	Биогеографски регион	Достатъчни ли са площта и качеството на заетото местообитание за дългосрочно оцеляване на вида?	Краткосрочна тенденция
1217 <i>Testudo hermanni</i>	ALP	Да	Стабилна
	BLS	Не	Несигурна
	CON	Да	Намаляваща
1219 <i>Testudo graeca</i>	ALP	Да	Стабилна
	BLS	Не	Намаляваща
	CON	Не	Намаляваща

В обобщение, съгласно информация от „Специален доклад 11а“ от 20.08.2020 г., поръчка „Избор на изпълнители за извършване на анализи и проучвания на видовете и природните местообитания в България, предмет на докладване съгласно чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците“ по Обособена позиция № 1 „Анализи и проучвания на видовете и типовете местообитания в България, предмет на докладване съгласно чл. 17 от Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО)“, могат да се направят следните изводи:

- *Направен е анализ и оценка на състоянието на популациите и разпространението на двата вида сухоземни костенурки: 1217 шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и 1219 шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) съответно за биогеографските региони алпийски (ALP), черноморски (BLS) и континентален (CON).*

- *В BLS и CON и двата вида са с намаляваща популация спрямо предходното отчитане.*

- *Необходимо е допълнително проучване за да се представят по-конкретно и коректно съществуващите тенденции.*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейския фонд за регионално
развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2014 – 2020 г.“

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

- За шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) е отбелязана тенденция за намаляване на площите заети от вида в ALP, стабилна тенденция в разпространението на вида в BLS и CON.
- За шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) липсват данни за вида в Североизточна България и във високите части на Западна България.
- За шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) е отбелязана тенденция за намаляване на площите заети от вида в BLS и стабилна тенденция в разпространението на вида в ALP и CON.
- Във връзка с дългосрочното оцеляване на вида шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), площта и качеството на заетото местообитание са недостатъчни в BLS.
- Във връзка с дългосрочното оцеляване на вида шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*), площта и качеството на заетото местообитание са недостатъчни в BLS и CON.
- Необходими са планирани и целенасочени теренни проучвания в някои региони за да бъдат направени коректни заключения.